

MONITOROVÁNÍ ZDRAVÍ VE VZTAHU K PROSTŘEDÍ V ROCE 2020

Ústředí Systému monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí na Státním zdravotním ústavu (SZÚ) vydalo další z dlouhé série výročních zpráv. V publikaci je mnoho zajímavých údajů, je výtečně uspořádaná a zaslouží si pozornost zdravotníků, politiků i laiků. O zprávě nelze obšírně informovat; uvedme alespoň příklady nově získaných poznatků.

Rok 2020 byl z hlediska ovzduší výjimečný. Koncentrace všech hlavních znečišťujících látek klesly na minimum za posledních deset let a na snížení polutantů se zřejmě podílela opatření proti pandemii SARS-CoV-2. Jedním z výsledků exaktního hodnocení účinků znečištění je stanovení podílu předčasně zemřelých v důsledku expozice částicím PM_{10} : 1,86 % úmrtí ve městech bez dopravní zátěže a 7,63 % úmrtí v průmyslových lokalitách s dopravní zátěží.

V šetření o zdravotních dopadech hluku udalo 60 % respondentů, že považuje své bydliště za hlučné. Zvýšení hlučnosti v posledních pěti letech pozorovalo 60 % respondentů a 32 % nezaznamenalo žádnou změnu. Téměř polovina lidí pocítovala obtěžování hlukem ve dne a hluk je rušil při odpočinku a relaxaci. Nejčastějším opatřením proti hluku byla výměna oken a omezení větrání.

Z rozsáhlých údajů o výživě dva poznatky: u všech populačních skupin existuje nedostatečný přívod vápníku, nejnížší je u lidí nad 60 let. Ve srovnání s evropským doporučením je příjem nedostatečný u 82 % mužů a 91 %

žen. Další významné zjištění se týká vysokého přívodu sodíku: 80 % mužů ve věku 11–59 let překračovalo doporučený příjem. Celková situace je zřejmě horší, protože do šetření nebylo zahrnuto dosolování.

V roce 2020 se systém monitorování opět podílel na celoevropském šetření zdravotního stavu populace. Mj. bylo zjištěno, že 50 % mužů a žen v produktivním věku mělo zvýšenou hladinu celkového a LDL cholesterolu. Dyslipidemie se vyskytovala u 74 % mužů a 70 % žen a s věkem stoupala až na 80, resp. 92 % (muži, resp. ženy).

Zpráva také informuje o rizicích a kvalitě pitné a rekreační vody (nejvyšší mezní hodnoty významných ukazatelů u velkých vodovodů byly překročeny pouze v 0,07 %), dále o výsledcích biologického monitorování člověka a o zdravotních rizicích pracovních podmínek a jejich důsledcích.

Na zpracování souhrnné zprávy, která obsahuje množství tabulek a vynikajících barevných grafů, se podílelo 24 autorů, převážně ze Státního zdravotního ústavu, za redakce RNDr. Vladimíry Puklové.

Puklová V, editor; Černá M, Kažmarová H, Kožíšek F, Krátěnová J, Ruprich J, Vandasová, Z, Vít M. Systém monitorování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky ve vztahu k životnímu prostředí. Souhrnná zpráva za rok 2020. Praha: Státní zdravotní ústav, 2021. ISBN 978-80-7071-406-5

Jaroslav Kríž